

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. De Numero Prædicamentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

subiecto nullo predicatur, id est, quæ nec ullo subiecto accidentaliter inhaerent, neq; de ullo inferiori essentialiter predicantur. Petrus, Paulus, & huiusmodi sunt omnes substantiæ primæ, seu omnia in diuisiva substantia. Ex his duabus diuisionibus sequentes duæ deducuntur regulæ, quas tradit Aristoteles cap. 3.

Prima Regula est: Cum quidpiam de quopiam predicatur (nempe essentialiter) ut de subiecto eius, quæ de predicato dicuntur, dicantur etiam de subiecto, sic quia homo predicatur de Petro, & de homine predicatur animal, etiam animal predicari potest de Petro. Valet hæc regula ad cognoscendum ordinem eorum, quæ ponuntur in predicamento: nam quæ in recta linea ponuntur debent esse essentialiter subordinata, ita ut superiora in inferioribus includantur & de illis quidditative predicentur. Unde hæc valet tantum pro predicatis essentialibus.

Secunda Regula est, Pro iis quæ in predicamento ponuntur non quidem in linea recta ut prior, sed in linea transversa & laterali ita ut in predicamento progrediendo possimus generibus differentias constituendi & diuisivas assignare. Est autem hæc, *diversorum generum, & non subalternatum posteriorum diverse sunt specie differentia: si verò subalternatum ponantur, eadem differentias habere possunt.* Pro cuius regulæ intelligentia notandum, tribus modis aliqua genera dici diversa; primò & propriissime illa genera dicuntur diversa, quæ collocantur in diversis predicamentis ut animal & scientia, quod exemplum ipse etiam attulit Aristoteles, & hæc simpliciter non sunt subordinata: secundò dicuntur diversa, quæ sunt eiusdem predicamenti unum tamen non continentur sub altero, sed ambo sub tertio: ut animal & planta continentur sub vivente, & huiusmodi genera possunt dici subalternata, non quidem inter se, sed sub tertio. Tertio possunt dici genera diversa quando in eodem predicamento collocantur, ita tamen ut unum sub alio ponatur, ut animal & vivens. Quo notato difficultas est circa hanc regulam qualiter genera non subalternatum posita diversas specie differentias habent, quod breviter expediã unde.

Dico I. Genera primò modò diversa nullam habent differentiam communem. Hæc est apud Maltrium communis cum Philosopho & Probatur: Quia non possunt in alia differentia communi convenire, nisi quæ esset diuisiva aut constitutiva generis superioris, sed in nulla tali conveniunt excepto ente, quod non impedit quominus dicantur primo diversa, vel in nulla differentia communi convenientia, nam licet sic videantur convenire in aliqua differentia communi transcendentali, videlicet limitatiõnis, vel finitatis, Philosophus tamen loquitur de differentia communi predicamentali.

Dico 2. Genera secundò modò diversa necessario conveniunt in aliqua differentia communi generis, nempe in illa, quæ est constitutiva illius tertii, cui subalternantur. Patet hæc Conclusio ex prima Regula, Quia quod convenit superiori per se primò, convenit etiam inferioribus, verbi gratiã animalis & plantæ quæ ponuntur sub vivente.

F. Amandi Hermann Logica.

Et per hoc patet etiam de generibus tertio modò diversis, nam quidquid convenit viventi, convenit etiam animali propter rationem assignatam, quod etiam valet de differentia diuisiva illius generis, ubi talis reperitur, quod videlicet etiam conveniat generibus diversis subalternatis illi tertio. Dixi ubi talis reperitur, quia dantur genera aliqua diversa quæ subalternantur alicui tertio generi, ut verbi gratiã substantia corporalis & spiritualis subalternantur substantiæ, non conveniunt tamen in aliqua differentia communi diuisiva substantiæ, quia nulla datur differentia diuisiva eius.

Dico 3. Nulla differentia diuisiva unius, potest esse diuisiva alterius generis. Ita Doct. q. 10. Prædica: prout ipsum Maltrius cit. disp. 6. Log. q. 4. Probatur, Quia si una differentia diuisiva unius generis, esset diuisiva alterius generis sequeretur idem esse in diversis generibus subalternatis, sed hoc implicat, ergo: probatur sequela: Quorum differentia est una, unam habent essentiam: unitas etenim non potest convenire, nisi ab aliqua differentia eadem sicut diversitas à diversa: probatur etiam minor; Quia implicat genera disparata etiam eiusdem predicamenti eandem habere essentiam, ut patet de animalis & planta.

VII. Differentia diuisiva unius non est diuisiva alterius.

QUÆSTIO IV.

De Numero Pradicamentorum.

Antequam ad ipsam quæstionem propositam resolvam, Præmittendum est breviter ipsiusmet predicamenti in se examen, quod ordinariè describitur series, seu coordinatio rerum, seu graduum secundum subijcibilitatem & predicabilitatem sub aliquo supremo genere subordinatarum; quæ descriptio quidem ab omnibus recipitur, verum tamen non caret omni difficultate: nam dantur maximè in communi sententia multa predicamenta quæ non habent sic suprema genera, ut etiam genera sub se habent subalternata: ut patet de actione, passione, &c. nec etiam predicamenta ab Aristotele ita sunt suprema, quin supra se habent adhuc aliud genus magis latè patens, ens utiq; supereminet tam substantiam quàm accidens, quare dicendum est quod illa particula sub aliquo supremo genere non est sic intelligenda (stando in communi sententia, in cuius favorem hoc limito) quasi necessario deberet sub se habere genera subalternata; sed intelligitur si aliquando sunt, quia ut notat Scotus I. d. 8. q. 3. non est de ratione & essentia predicamenti ut habeat sub se similia genera; nec etiam intelligenda est quasi illud genus ita deberet esse supremum, ut nullum omninò supra se aliud genus, sed quod nullum habeat supra se superius ex illis rebus, quæ ad illud predicamentum spectare dicuntur, verbi gratiã non propterea præcisè substantia finita dicitur supremum genus predicamenti substantiæ, quia supra se aliud genus non habet, sed quia nullum aliud genus habet supra se quod esset de predicamento substantiæ, nec Quantitas & qualitas dicuntur genera suprema, quia non habent aliud Genus supra se, sed quia non habent aliud supra se, quod esset de quantitate & qualitate,

I. Describitur predicamentum.

III.

IV.

V.

VI.

X.

I.

II.

litate quia habent supra se accidens absolutum; similiter reliqua habent supra se genus accidens respectivum, non tamen propterea non sunt prædicamenta, quia nullum genus habent supra se quod spectaret ad prædicamentum quodcunq; particulare; Quod si dicas accidens respectivum esse genus supra accidens, & prædicamentum ad aliquid, quia ad hoc proprie spectat, nihil dicitur, quia Prædicamentum ad aliquid non est quodcunq; accidens respectivum, sed illud quod intrinsecè advenit, unde accidens varie primà sui divisione dividitur in absolutum & respectivum, respectivum iterum in intrinsecus & extrinsecus adveniens, hoc posterius tandem in illas sex ultimas classes. Hoc præmissis Circa titulum quæstionis Variæ & multiplices tum Antiquorum, tum Recentiorum fuere sententiæ, nam Plato unicum tantum admisit prædicamentum scilicet ens: Xenocrates & Andronicus duo, substantiam & accidens; Alii posuerunt tria substantiam, scilicet & accidens absolutum & respectivum, alii quatuor substantiam, quantitatem, realitatem, & relationem, Ita Pavesius, Ammonius &c. & sic ulterius usq; ad Denarium numerum, sicut tenent ordinariè omnes Peripatetici. Econtra verò nonnulli in tantum numerum auxerunt & planè duplicaverunt: nam Pithagorici viginti posuerunt, Ego in hac materia indifferentem me geram, & sicut de numero universalium resolvi, hinc & illinc sic quod; faciam in numero Prædicamentorum unde.

Variæ sententiæ circa numerum prædicamentorum

II.

Plura admitti possunt, quam decem.

Dico I. Stando præcisè in rationibus plura admitti possunt prædicamenta quam decem. Hæc licet apud Authores passim quos legi in terminis non proponatur, in re videtur esse communis & omnium illorum, qui de sufficientia in ratione assignanda, pro illis decem dubitant.

Probatur Conclusio primò.

Secundùm Aristotelem actio & passio constituunt duo prædicamenta, ergò possunt etiam constituere duo ubi actuum & passivum ubi, probatur consequentia, quia omnis ratio que probat dari illa distincta membra, probat etiam ubi actuum & ubi passivum posse constituere duo prædicamenta distincta, quo supposito erunt decem & unum supra, similiter, deberent assignari duo prædicamenta pro Quando, nam tempus, mensura & homo mensuratur, item pro habitu, nam vestis vestit & homo vestitur, & sic jam erunt tredecim.

Probatur Conclusio secundò.

Quia sicut accidens dividitur in novem prædicamenta, sic poterit etiam dividi substantia imò ob perfectionem majorem debet, ergò: probatur ant. Quia eadem ratione quæ accidens impenetrabile constituunt duo prædicamenta, sic poterunt constituere duo substantia corporea & incorporea; item substantia corporea corruptibilis & incorruptibilis, ergò & quia plus differunt substantia spiritualis & corporalis, quàm quantitas & qualitas, similiter corruptibilis & incorruptibilis, ergò debent & poterunt constitui plura prædicamenta quàm decem.

Probatur Conclusio tertio.

Quantitas virtutis est tam verè quantitas, sicut

est quantitas molis, sed quantitas virtutis non continetur in quantitate molis, nec in ullo alio prædicamento, ergò debet constitui aliud particulare.

Probatur Conclusio quarto.

Positivè enervando rationem primariam divisionis. Hæc decem prædicamenta non continent omnes res defacto existentes, ergò non est divisio adæquata: probatur ant. Quia Christus Dominus non est ponibilis in aliquo prædicamento ex illis decem Aristotelis, ergò non ponuntur omnia in illis consequenter divisio non est adæquata: probatur ant. Quia si poneretur in aliquo prædicamento, maximè in prædicamento substantiæ, sed in prædicamento substantiæ poni non potest, ergò: probatur mi. Quia non potest poni ut substantia secunda, nec ut prima, ergò, probatur quòd non ut secunda, quia Christus non est substantia communis, nec etiam ut substantia prima, quia destructo Christo nulla substantia destruitur necessariò, sed sola unio hypostaticæ naturæ humanæ ad verbum Divinum manente utroq; extremo, ergò non potest poni in prædicamento substantiæ, sed pro Christo Domino benedicto assignari deberet etiam particulare prædicamentum, quia solus DEUS secundùm se ab Aristotele à prædicamento excluditur, imò pro DEO super omnia benedicto potest poni aliquod particulare prædicamentum, sicut etiam pro entibus rationis negativis & privativis, ergò stando rationi præcisè plura poterunt poni prædicamenta, quàm decem.

Dico 2. Stando præcisè rationibus etiam liberè admitti possunt pauciora prædicamenta quam decem maxime si genus supremum sumatur non pro illo quòd nullum aliud habet super se, sed pro aliquo supremo secundùm quid & in aliquo certo ordine. Videtur esse eorundem Authorum qui supra &c. licet non æqualiter ab omnibus teneatur man.

Probatur Conclusio primò.

Quia quemadmodum omnis substantiarum diversitas ponitur in uno prædicamento substantiæ, ita omnis accidentium diversitas poni potest in prædicamento uno, quo factò non erunt nisi duo prædicamenta, ergò stando rationi bene possunt admitti aliqua prædicamenta pauciora quam decem, probatur ant. Quia ens finitum in sua latitudine primà sui divisione dividitur in substantiam & accidens, ergò bene possunt ista duo poni pro duobus prædicamentis, quia etiam tunc servabuntur exactè requisitæ regulæ ad bonam aliquam divisionem, quia tunc observabitur quòd fiat divisio in proximiora membra sitq; bimembris &c. ergò.

Probatur Conclusio secundò.

Quia quemadmodum accidens ut sic univocè dicitur de omnibus accidentibus tam absolutis quàm respectivis, ita accidens absolutum dicitur univocè de omnibus absolutis & respectivis de omnibus respectivis dici poterit univocè, & sic tantum tria erunt prædicamenta, ergò.

Probatur Conclusio tertio.

Accidens respectivum intrinsecus adveniens unum constituit modo prædicamentum, ergò etiam accidens extrinsecus adveniens consti-

tuere

tuere poterit unum, & sic erunt tantum quatuor, ergo: probatur ant. Quia eandem unitatem & communitatem habet accidens extrinsecus adveniens respectu suorum inferiorum, quam habet accidens intrinsecus adveniens, sed hoc constituit tantum unum prædicamentum, ergo & illud non constituit nisi unum adeoq; sequetur tunc tantum futura quatuor prædicamenta.

IV. **DICO 3.** Si ens sumatur in rigore prout est ille gradus supremus generalissimus, qui non habet alium supra se, qui habere rationem generis, tunc unum potest statui prædicamentum. Hæc videtur esse de mente Scoti l. d. 8. q. 3. N. ubi non observatur ens finitum genus supremum ad decem genera prædicamentorum. Probatur breviter, quia sicuti omnes substantiæ definitio ponuntur sub uno prædicamento substantiæ, ita omnes substantiæ & omnia accidentia simul possunt poni sub uno ente, & sic tunc non erit nisi unum prædicamentum, ergo: probatur ant. quia nihil impedit quo minus ens finitum sit genus supremum ad omnia entia finita, ergo:

Dices. Ens non est univocum, sed analogum, adeoq; perfectè genus esse non potest. Verumtamen hoc nihil est dicere, quia ut supra dixi, bene stat analogia cum univocatione, & ens potest dicere conceptum à differentiis præcisum.

V. **DICO 4.** In sistendo Authoritati adæquatè assignantur decem prædicamenta, idq; ad bonam intelligentiam in Scholis desacto necessario sit.

Prima pars Conclusionis est communissima; Et Patet, quia non modo Aristoteles pluribus in locis asserit decem esse Categorias, verum etiam illas expressè specificat, cap. 4. de præd. Eorum quæ secundum nullam complexionem dicuntur unumquodq; aut substantiam significat, aut quantum, aut quale, aut ad aliquid, aut ubi, aut quando, aut situm, esse aut habere, aut agere, aut pati. Similiter eas enumerat D. Augustinus in Categ. cap. 8. Eorum quæ nullâ copulatione sui dicuntur, quodq; singulari dictum fuerit aut usum significat, aut quantitatem, aut qualitatem, aut ad aliquid, aut jacere, aut facere, aut pati, aut ubi, aut quando, aut habere, Et licet harum Categoriarum primus inventor fuerit Architas Tarentinus, Aristotele tamen approbante & solidè defendente suam esse fecit, ut proinde ex ejusdem approbatione omne robur in Scholis acceperit, ut quodammodo nefas sit refragari, ita ut Suarez numerum prædicamentorum vocet dogma philosophicum.

VI. **Probatur Conclusionis eadem pars ratione,** Illa est bona & adæquata divisio, quando divisum adæquatur omnibus membris dividendis inter se distinctis, sed talis est hæc divisio, ergo est bona & adæquata. ma. est certa, probatur minor ex supposito, quod divisum sit ens in sua tota latitudine finitum; Quia quodlibet prædicamentum est diversæ rationis à quolibet & nullum est ens finitum quod non spectet ad aliquod existis decem, ergo divisio est adæquata; probatur ant. quoad secundam partem, de qua sola in præsentis est questio;

quia prima probabitur in questione sequenti. Quia omne ens reale finitum aut est substantia, aut accidens; si substantia, constituet primum prædicamentum; si accidens, aut est absolutum, aut est respectivum; si absolutum, aut est principium formale impenetrabilitatis & est *quantitas*, aut est penetrabile ex se, & est *qualitas*; si est respectivum, aut est intrinsecus adveniens, & constituet prædicamentum *ad aliquid*: aut extrinsecus adveniens; & est id quod requiritur ad communicandum esse formaliter, tanquam determinatio actualis, aut id quod non sic requiritur: si primum, vel est determinatio activa & est *actio*, vel est passiva & est *passio*; si respectus extrinsecus adveniens, qui non sit talis determinatio, vel requiritur ad aliquid ponendum in loco formaliter & est *ubi*, vel in tempore & est *quando*, vel est dispositio partium rei corporeæ & est *situm*: vel ordo rei ad habitum, vel vestitum, & est *habere*, sed nullum ens reale finitum assignari potest quod non sit aliquod horum, vel reducatur ad unum existis, ergo est divisio bona & adæquata.

Probatur 2. pars Conclusionis.

VII.

Quia si non observaretur hic numerus denarius, in Scholis frequentè non intelligeremus oppugnantes, quia quilibet arguere deberet ex suppositione illius sententiæ quæ ponit decem prædicamenta, adeoq; frequentè difficultates aliæ examinandæ terminarentur in questione de divisione & numero prædicamentorum, ergo necessario retinendus est hic numerus denarius ad bonam in Scholis inter pro, & oppugnantes intelligentiam.

Contra hanc Conclusionem

VIII.

militant omnia argumenta stipendiaria prioribus adducta, quæ tamen non expugnant, nam aliud non probant quàm quod plura, vel pauciora prædicamenta statui potuissent, nec id in conclusione nostra negamus, sed solum asserimus quod stando authoritati bene & adæquate & nunc ad bonam in Scholis intelligentiam necessario assignentur decem, unde non agimus de eo quod fieri potuisset, sed quid bene factum sit. Quare claritatis gratiâ breviter aliquid respondeo, quasi ad singula in particulari, unde ad primam probationem primæ conclusionis. & negando consequentiam & paritatem, disparitas est quia actio & passio veram realitatemq; agendi & patiendi rationem habent, non tamen ubi activum, & passivum: nam licet grammaticaliter circumscriptio activa quæ fundatur in loco circumscribente significetur per verbum activum, non est tamen vera actio, & idem dicendum est de ubi passivis quod veram passionem non significat, ac omnibus aliis prædicamentis posterioribus, Et ratio ulterior est, quia ubi activum est ipse locus locans, locus autem est quantitas recipiens locatum, nulla autem quantitas est activa efficienter, sed solum quasi formaliter, Quod si dicas hanc solutionem nondum esse adæquatam, quia ex ratione actionis debeant admitti plura prædicamenta, quia sicuti propter causæ efficientis & materialis datur actio & passio, ita etiam debet assignari prædicamentum propter actionem finalem & formalem; tunc Respondeo id quidem verum esse,

Solvuntur argumenta superiora.

esse, quòd debeant aliqua prædicamenta assignari eis, sed nego quòd debeant esse distincta ab illis decem, actio enim cause finalis simpliciter ad actionem reducitur, formalis verò reducitur ad passionem, quia quando subjectum informatur verè patitur & totum constitutum quodammodo patitur & constituitur passivè, quamvis dici absolute non posset esse verè, propriè & rigorosè passionem, sed minus propriè. Ad secundum argumentum *g.* Hic non attendi majorem, vel minorem perfectionem entitativam, quia sic dubio absq; est quòd pro substantia deberent assignari plura prædicamenta quàm unum, quia certissimum est eam esse multo perfectiorem, quàm sit accidens, sed attenditur multiplicitas & diversitas in essendi quæ multoties in accidente variatur, & quia accidentia etiam sunt plura quàm substantia, & quia accidentia sunt magis obvia sensibus, quæ rationes moverunt Aristotelem & Authores passim, ut plura prædicamenta ponerent accidentium quàm Substantiæ. Ad tertium argumentum dico, quantitatem molis reduci ad substantiam, vel ad qualitatem. Ad quartum assero sermonem esse apud nos de prædicamentis naturalis ordinis non verò ordinis supernaturalis, unde Salvatorem nostrum Jesum Christum simpliciter excludimus à prædicamento sicut etiam ipsum DEUM benedictum secundum se de quo plura infra. Et per hæc patet quomodo respondendum sit ad alia argumenta secundæ & tertie conclusionis; Contra quas conclusiones universaliter.

IX.

Solvitur auctoritas Aristotelis.

Opponitur: Auctoritas Aristotelis 10. Met. 12. & 5. Met. 12. dicit: *illa decem prædicamenta esse primo diversa*: id est, in nulla realitate generica convenientia, ergò poterunt pauciora poni, quia alioquin deberet mediare aliqua ratio generica. Similiter 12. Met. t. 19. & 28. dicit *principia rerum id est naturas prædicamentorum non esse eadem, sed diversa, & si dicuntur eadem hoc non fieri nisi analogice*. Post. 108. dicit *unam propositionem in qua unum generalissimum negatur de alio esse immediatam, ut hæc substantia non est quantitas, quia non datur prædicatum superius quod de uno dicatur & non dicatur de alio*, Et 8. Met. l. 16. *ens cum dividitur in decem genera non esse genui ideoq; non esse ponendum in definitionibus eorum quæ ex genere & differentia constant*. Sed *g.* ad 1. Auctoritatè Philosophum per eam non velle quasi in nulla realitate generica deberent, vel possent convenire, sed ea esse ita diversa, ut non modo specie differant, sed & genere, quia nihil unius prædicamenti continetur sub altero. Ad secundam dico eam loqui de principiis rerum, id est materia, forma, & privatione, quæ non nisi analogicè sunt eadem: Ad tertiam Respondeo distinctionem vocat illam propositionem immediatam, si omnia illa decem prædicamenta sumantur veluti immediatè substantia enti finito concedo; si verò sumantur subordinatè pro ut ens primo descendit in substantiam, & accidens, & accidens in absolutum & respectivum, nego ant. & consequentiam corde deducendam, Quia tunc posset per hoc probari quòd substantia non sit accidens quemadmodum probaretur quòd non sit substantia. Quartam similiter distinguo, Ens

non est genus, si transcendentalitèr sumatur veluti propria passio concedo, si sumatur prout dividitur in illa decem membra, nego ant. & consequentiam; imò cum Doctore respondere potest eum ibi non resolutivè, sed disputativè loqui.

Arguitur Etiam ex ratione Divisionis in decem prædicamenta est realissima à parte rei, ergò non est liberum intellectui, vel voluntati facere plura, vel pauciora, patet ant. quia revera non fit per operationem & fictionem intellectus, vel alterius potentie probatur consequentia, quia nec intellectus, nec voluntas possunt aliquid reale extra se producere, ergò nec realem coordinationem rerum mutare, & consequenter non erit liberum eis facere plura, vel pauciora prædicamenta, sed *g.* dist. est realissima quoad subordinationem graduum inclusorum divisi in membris dividendis, & quoad entitatem quomodocunque consideratam concedo ant. quoad enumerationem & assignationem plurium graduum medianium & intercedentium, & quoad eorumdem restrictionem, nego ant. & similiter distinguo consequens, & nego consequentiam. Itaq; licet illæ series, seu rerum coordinationes sint veræ & a parte rei, adhuc tamen liberum est ut intellectus enumerare plures, vel enumerare pauciores possit, quia per hoc non variantur & mutantur entitates, sed ex pluribus gradibus inclusis aliqui recensentur, non recensitis aliis, quod in Moralibus, vel Civilibus facilè declaratur: nam Imperator, vel Rex Catholicus in pluribus suis regnis habet Legiones militum ad defensionem Patriæ cujuslibet, potest tamen omnes legiones dicere unum exercitum, vel plures, & quamvis qualibet legio supremum haberet caput adhuc Generalissimum ipsis sufficere & præponere potest, quam singuli respiciant.

Instat: Unum & multa sibi opponuntur, sed si plura sunt, ergò ad minus non poterit dici quod tantum unum sit. *g.* dist. ant. si eodem modo & sub eodem respectu sumantur, concedo ant. si diversimodè diversòq; respectu accipiantur nego ant. & consequentiam. Itaq; præterquam quod supra docui unitatem non esse ita unam, quin sub alia ratione possit dividi in multa, scilicet unitas generica in multas species, unitas, specifica in multa individua etiam in ipsa conclusione; tertia limitavi rigorem per hoc quòd addiderim si genus rigorosè sumatur, non verò si sumatur minus rigorosè.

QUÆSTIO V.

Quomodo prædicamenta inter se distinguantur?

Quæstio hæc non procedit de prædicamentis illis quæ ad libitum sibi quislibet stando & insitendo rationi fabricare & coordinare possit, quia sic non esset dubium, quin diversa prædicamenta sibi identificari possint, ita ut pro nullo modo realitèr distinguantur: quia si pro omnibus proprietatibus passionibus & differentis specialia collocarentur, non esset dubium quòd realitèr identificarentur rebus quarum sunt proprietates & passionis; Est ergò sermo